

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה 2.36 - מדיניות האכיפה בעבירות אלימות באירועי ספורט
31 דצמבר 2017	יט אדר ב תשע"ט, 26 מרץ 2019

2.36 – מדיניות האכיפה בעבירות אלימות באירועי ספורט

מטרת הנחיה זו להתוות את מדיניות האכיפה (פתיחה בחקירה, העמדה לדין וענישה) בעבירות אלימות באירועי ספורט.

ענפי הספורט השונים מהווים נדבך מרכזי בחיי התרבות במדינת ישראל. אוהדי ספורט וצופים רבים פוקדים את אירועי הספורט השונים, ובכללם גם בני נוער רבים. האינטרס הציבורי מחייב שאירועים אלו יתקיימו באופן נטול אלימות פיזית, ללא שימוש בביטויים אסורים (כגון ביטויי גזענות וכדומה), ובסביבה בטוחה ומוגנת, הן עבור הספורטאים והן עבור הציבור הנוכח בהם.

בשל התגברות אירועי האלימות בספורט, מצא המחוקק לחוקק את חוק איסור אלימות בספורט, תשס"ח-2008, אשר נועד, בין היתר, להיאבק בתופעות פסולות של אלימות, גילויי גזענות, השלכת חפצים לעבר שדה המגרש ועוד, וכן להחמיר את הענישה ביחס לאלו המבצעים עבירות אלו.

הנחיה זו, מבקשת ליישם את עמדת המחוקק, כמפורט לעיל, על מנת להגביר את האכיפה נגד מבצעי העבירות האמורות לעיל, וזאת, כאמצעי נוסף למיגור תופעת האלימות בספורט (על צורותיה השונות).

א. המסגרת החוקית

1. עבירות אלימות בספורט ועבירות אחרות הקשורות לאירועי ספורט, הוסדרו בעיקרן על ידי המחוקק בחוק איסור אלימות בספורט, תשס"ח-2008 (להלן: **החוק**).

2. פרק א' לחוק שעניינו ב"הגדרות" קובע:

"אירוע ספורט" – אסיפה, כהגדרתה בחוק הבטיחות, המתקיימת בזירת פעילות ספורט, לשם צפייה בפעילות ספורט, למעט אסיפה כאמור שמארגנים משרד החינוך או התאחדות הספורט בבתי ספר שמספר המשתתפים והצופים בה, בין בפועל ובין במשוער, אינו עולה על 1,000;

"אירוע ספורט מוסדר" – אירוע ספורט המתקיים באחת ממסגרות אלה:

(1) תחרויות המאורגנות על ידי התאחדות או איגוד, כהגדרתם בחוק הספורט, או על ידי התאחדות, כהגדרתה בחוק הנהיגה הספורטיבית, התשס"ו-2005, לרבות תחרויות ליגה וגביע;

(2) תחרויות המאורגנות על ידי התאחדויות בין-לאומיות שגופים כאמור בפסקה (1) מסונפים אליהן;

(3) תחרויות ליגה שמארגן ארגון ספורט, המיועדות לקבוצות ספורט ממקומות עבודה שונים;

3. פרק ד' לחוק, שכותרתו "אכיפה ועונשין" קובע, בין היתר:

איסור הכנסת חפץ אסור למקום שבו מתקיים אירוע ספורט

14. (א) בסעיף זה, "חפץ אסור" – כל אחד מאלה:

- (1) כלי יריה – כהגדרתו בחוק כלי היריה, התשי"ט-1949;
- (2) חומר נפץ – כהגדרתו בחוק חומרי נפץ, התשי"ד-1954;
- (3) סכין ואולר – כהגדרתם בסעיף 184 לחוק העונשין, וכל נשק קר אחר;
- (4) חומר מסוכן – כהגדרתו בחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993;
- (5) מכלול האמצעים הכימיים שהפעלתם גורמת לקולות נפץ, עשן או אור, לרבות חזיזים;
- (6) חפץ שהחזקתו או השימוש בו מהווים עבירה;
- (7) חפץ שקבע השר לביטחון הפנים בתוספת השלישית;
- (8) כל חפץ, לרבות בעל חיים, שלדעת קצין משטרה שהוסמך לכך על ידי המפקח (בסעיף זה – הקצין המוסמך), יש בו או בשימוש בו כדי לפגוע בשלום הציבור, בבטיחות או בסדר במקום שבו מתקיים אירוע ספורט, והודעה על כך הוצגה באופן נראה לעין במקום הכניסה לאירוע או שהודעה על כך בסדרך סבירה אחרת במקום האירוע (בסעיף זה – חפץ אסור מוכרז).

(ב) השר לביטחון הפנים רשאי לקבוע, בצו, בתוספת השלישית, חפץ אסור נוסף על רשימת החפצים האסורים המוגדרים בסעיף קטן (א)(1) עד (6).

(ג) המכניס למקום שבו מתקיים אירוע ספורט חפץ אסור כהגדרתו בסעיף קטן (א)(1) עד (6), דינו – מאסר חמש שנים.

(ד) המכניס למקום שבו מתקיים אירוע ספורט חפץ המפורט בתוספת השלישית או חפץ אסור מוכרז, דינו – מאסר שנתיים.

(ה) הקצין המוסמך רשאי להתיר את הכנסתו של חפץ אסור למקום שבו מתקיים אירוע ספורט; התיר כאמור, והוצגה הודעה על התרת החפץ האסור באופן נראה לעין במקום הכניסה לאירוע, או הודעה על כך בדרך סבירה אחרת במקום האירוע, לא יחולו לגבי אותו חפץ אסור הוראות סעיפים קטנים (ג) או (ד), לפי העניין.

איסור התבטאות גזענית

15. המתבטא התבטאות גזענית במהלך אירוע ספורט, דינו – מאסר שנתיים; בחוק זה, "התבטאות גזענית" – קריאה של מילים, צלילים או נהמות, וכן התבטאות חזותית, על ידי אדם, לבדו, יחד עם אחר או במקהלה, שיש בהם משום איום, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות, אלימות או גרימת מדנים כלפי אדם, ציבור או חלקים של האוכלוסייה, והכל בשל צבע או השתייכות לגזע, לדת או למוצא לאומי-אתני.

איסור כניסה לשדה המשחק

16. הנכנס לשדה המשחק בזמן אירוע ספורט מוסדר בלא היתר ממנהל אירוע הספורט, ובאין מנהל אירוע ספורט – מהאחראי לאירוע הספורט, מסדרן לאירועי ספורט או משוטר, דינו – מאסר שנה; בסעיף זה, "שדה המשחק" – המקום המיועד והמסומן לקיום פעילות הספורט.

תקיפה באירוע ספורט (תיקון מס' 1) תשע"ה-2014

16א. התוקף אדם במקום שבו מתקיים אירוע ספורט, דינו – מאסר שלוש שנים; לעניין זה, "תקיפה" – כמשמעותה בסעיף 378 לחוק העונשין.

בנוסף להוראות חיקוק אלו, סעיפים 12-13 לחוק מגדירים **סמכויות הרחקה** של שוטר או קצין משטרה, וסעיפים 17-19 מתייחסים להיבטים שונים הקשורים בצווי הרחקה או הגבלה:

בקשה למתן צו הרחקה או הגבלה

17. לבקשת תובע, רשאי בית המשפט לתת לאדם צו הרחקה או הגבלה כאמור בסעיף 18, אם ראה כי התקיים אחד מאלה:

(1) האדם התנהג באופן אלים או תוך הפרת הסדר הציבורי באירוע ספורט, או שקיים לגביו חשד סביר שעבר עבירה הקשורה לספורט, או לא ציית להוראות שוטר או סדרן לאירועי ספורט;

(2) התנהגותו של האדם במהלך אירוע ספורט נותנת בסיס סביר לחשש כי הוא עלול להתנהג בעתיד באופן אלים או תוך הפרת הסדר הציבורי באירוע ספורט או להתבטא התבטאות גזענית או שהוא שיכור או תחת השפעת סם מסוכן או חומר מסכן, או שיש חשד שהוא שיכור או תחת השפעה כאמור; לעניין זה, "סם מסוכן" ו"חומר מסכן" – כהגדרתם בחוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013.

צו הרחקה או הגבלה

18. (א) בית משפט רשאי לתת צווים (בחוק זה – צו הרחקה או הגבלה), כמפורט להלן:

(1) צו האוסר על אדם לעשות את אלה, כולם או מקצתם:

(א) להיכנס למקום שבו מתקיים אירוע ספורט, באירוע ספורט מסוים;

(ב) להיכנס למקום שבו מתקיים אירוע ספורט, לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים;

(ג) להימצא בתחום מרחק מסוים שייקבע ממקום שבו מתקיים אירוע ספורט, לעניין אירוע ספורט מסוים או בתקופה שלגביה ניתן צו לפי פסקת משנה (ב);

(2) צו הקובע הגבלות או תנאים –

(א) לכניסתו של אדם לאירוע ספורט מסוים;

(ב) לכניסתו של אדם לאירוע ספורט לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים;

(ג) להימצאותו של אדם במקום שבו מתקיים אירוע ספורט, לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים.

(ב) ניתן צו הרחקה או הגבלה לפי סעיף קטן (א), יתייב האדם שלגביו ניתן הצו בתחנת משטרה כשעה לפני פתיחת אירוע הספורט או אירועי הספורט שלגביהם ניתן הצו, וישהה בה עד שעה לאחר סיומם, הכל כפי שיקבע בית המשפט, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת, מנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו, בהתחשב, בין השאר, בתקופת שנקבעה בצו הרחקה או הגבלה.

(ג) צו הרחקה או הגבלה יכול שיכיל גם דרישה לערובה לקיומו, הוראות להתנהגות נאותה באירועי ספורט בעתיד והוראות בדבר סידורים מיוחדים הנדרשים להבטחת קיומו של הצו.

(ד) בצו יפורטו תנאי הערובה כאמור בסעיף קטן (ג), לרבות תקופת תוקפה שלא תעלה על שנה נוספת שתחילתה אחרי מועד מתן הצו, וכן הוראות לחילוטה.

(ה) בית המשפט רשאי, מנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו, להאריך את תקופת תוקפה של ערובה כאמור בסעיף קטן (ד), לתקופה שלא תעלה על שנה מיום שיפוג תוקפה של הערובה.

הרחקה או הגבלה לאחר הרשעה

19. הורשע אדם בעבירה הקשורה לספורט, ייתן בית המשפט שהרשיעו צו

להרחקתו לפי סעיף 18(א) לתקופה שלא תעלה על חמש שנים, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת, מנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו; בסעיף זה, "הורשע" – לרבות מי שנקבע שביצע את העבירה.

4. מלבד העבירות הקבועות בסעיפים המובאים לעיל, מעשי עבירה המתבצעים בקשר עם אירועי ספורט עשויים לבסס גם עבירות נוספות שאינן מנויות בחוק דנן, כדוגמת עבירות אלימות כלליות על פי חוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**) ובכלל זאת: היוזק לרכוש במזיד, התנהגות פסולה במקום ציבורי, תקיפת שוטר, פציעה, חבלה חמורה, חבלה בכוונה מחמירה, עבירות נשק שונות וכדומה.

ב. חלק כללי

5. תופעת האלימות בספורט הנה תופעה נפוצה וחמורה. עמד על כך בית המשפט העליון בקובעו:

"תופעת האלימות בקרב אוהדי ספורט, בין אם בתחומי מגרשי הספורט ובין אם מחוצה להם מתפשטת כאש בשדה קוצים בקרבנו. חדשות לבקרים אנו שומעים על מקרי פשיעה כאלו ואחרים הנובעים מהרצון "להאדיר" את שמה של קבוצה מסוימת על ידי פגיעה בקבוצה אחרת או אף בקבוצה האהודה. לא רק שאין פעולות אלו משיגות את התוצאה הנחשקת אלא הן פוגעות בקבוצה ובענף הספורט כולו. תופעות אלו עומדות בניגוד חריף למהות של הפעילות הספורטיבית. פעילות זו היא חלק בלתי נפרד מהמארג התרבותי של החברה בישראל, ומהווה חלק בלתי נפרד מזהותם של רבים ורבות במדינת ישראל... על רקע זה, יש לגנות ולהוקיע מכל וכל את אלו המנסים להשחיר את העיסוק הספורטיבי, הן במגרשים והן מחוצה להם. ברי, כי תופעת האלימות במגרשי הספורט שלובה לבלי הפרד בתופעות פסולות אחרות המוצאות את ביטוין המוכר במגרשי הספורט, כגון תופעת הגזענות"¹

6. כמפורט לעיל, בשל ייחודן של עבירות אלימות בספורט ועבירות אחרות המנויות בחוק, מצא המחוקק להבדילן ולייחד להן חקיקה ספציפית הקובעת רשימת עבירות וסנקציות עונשיות מחמירות ביחס לעבירות האלימות "הרגילות". בכך, ביקש המחוקק ליתן ביטוי לחומרה היתרה שבעבירות אלו, ולקיומו של אינטרס ציבורי באכיפה מוגברת ומחמירה לגביהן.

¹ ע"פ 5972/12 אלעד פינטו נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11.3.2013).

7. הנחייה זו מתמקדת בעבירות נפוצות וטיפוסיות של אלימות בספורט, ועבירות אחרות המתבצעות בקשר עם אירוע ספורט² (להלן: **עבירת ספורט**). עבירות אלו, עשויות להתבצע בזמן ובמקום בו מתרחש אירוע הספורט עצמו, או בזמן ומקום אחר, אך בקשר עם אירוע הספורט. כך לדוגמה, עבירת תקיפה של אוהד קבוצה הנעשית בדרך לאירוע הספורט.

יובהר כי ההנחיה אינה מפרטת רשימה ממצה של כלל העבירות ומדיניות האכיפה לגביהן, וכי יש ליישם את האמור בה גם ביחס לעבירות אחרות, בהתאם ועל פי נסיבות העניין.

ג. התווית מדיניות התביעה

מדיניות פתיחה בחקירה:

8. ככלל, ולהוציא נסיבות חריגות, התעורר חשד לביצוע עבירה מאלו המפורטות להלן, תפתח חקירה נגד חשודים שלגביהם נמצא חשד סביר לביצוע העבירה:

א. **איסור כניסה לשדה המשחק** – שדה המשחק הוא המקום בו מתקיימת הפעילות הספורטיבית עצמה, כדוגמת משטח הפרקט במשחקי כדורסל או משטח הדשא במשחקי כדורגל. כניסה לאזור זה בזמן שבו מתקיים בפועל אירוע הספורט, היא עבירה לפי סעיף 16 לחוק, והעונש הקבוע בצדה הוא מאסר שנה.

ב. **איסור הכנסת חפץ אסור למקום שבו מתקיים אירוע ספורט** – הוראה זו מעוגנת בסעיף 14 לחוק (בו מפורטים סוגי החפצים האסורים כדוגמת כלי יריה, חומר נפץ, סכין ואולר וכדומה) והעונש הקבוע בצדה הוא שנתיים עד חמש שנות מאסר, בכפוף לסוגו וטיבו של החפץ כפי שפורט בחוק.

ג. **תקיפה** – כהגדרתה בסעיף 378 בחוק העונשין, כאשר היא מתרחשת במסגרת אירוע ספורט, מעוגנת בסעיף 16א לחוק – העונש הקבוע בצדה הוא 3 שנות מאסר (בניגוד לשנתיים מאסר בגין עבירת תקיפה "רגילה" בחוק העונשין). יודגש כי מעשה תקיפה עשוי לבסס סעיפי חיקוק אחרים, חלקם חמורים יותר, כדוגמת תקיפת שוטר, תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, תקיפת עובד ציבור ועוד, ובוודאי עת נגרמה חבלה מהתקיפה.

ד. **עבירות שונות של אלימות פיזית מעבר לתקיפה** – כאשר בוצעה עבירה הכוללת אלימות פיזית במסגרת אירוע ספורט, המקיימת יסודות מעבר לתקיפה עצמה, תפתח חקירה כנגד מבצעה. מקל וחומר, ככל שמעשה העבירה או תוצאתו חמורים יותר.

² ראה לעניין זה, סעיף 1 לחוק, על פיו: "עבירה הקשורה לספורט" – עבירה מן העבירות המפורטות בתוספת הראשונה, וכן ניסיון, שידול או סיוע לעבור עבירה כאמור, שנעברה בקשר לאירוע ספורט, במהלך אירוע ספורט או בסמוך לו, או כאשר מבצע העבירה או מי שהעבירה נעברה כלפיו היה בדרכו לאירוע ספורט או ממנו";

ה. **איומים** – עבירות איומים על פי חוק העונשין המתבצעות בקשר לאירוע ספורט, על רקע השתייכות המאיים והמאויים לארגוני אוהדים שונים או על רקע היותם אוהדי קבוצה מסוימת, מצדיקה פתיחה בחקירה.

ו. **עבירות נשק** – ככלל, מלבד עבירה של הכנסת חפצים אסורים למקום בו מתקיים אירוע ספורט כאמור בס"ק 14ב' – במקרה בו "החפץ האסור" הוא נשק חם או קר, תפתח חקירה כנגד נושאו גם בעבירות נשק לפי חוק העונשין, במקביל לחקירה לפי חוק איסור אלימות בספורט.

ז. **עבירות של היזק לרכוש** – מעשי עבירה של פגיעה ממשית ברכוש, הנעשים בקשר עם אירוע ספורט, כמו גם מעשי ונדליזם הנעשים בהקשר זה, מקימים אינטרס ציבורי מוגבר באכיפה.

ח. **איסור התבטאות גזענית** – כהגדרתה בסעיף 15 לחוק. יודגש כי מלבד היות התבטאות גזענית מעשה עבירה בפני עצמו, היא עשויה לשמש כנסיבה מחמירה לעבירות אחרות כאשר אלו נעשו ממניע גזעני (כדוגמת תקיפה) על פי סעיף 144 לחוק העונשין. סעיף 15 לחוק קובע עבירה האוסרת על התבטאות גזענית במהלך אירוע ספורט, שהעונש בצדה הוא שנתיים מאסר. הגדרת התבטאות גזענית היא הגדרה רחבה מהגדרת הגזענות בסעיף 144א לחוק העונשין. יודגש כי ככל שהנסיבות מצביעות על עבירות הסתה לגזענות או לאלימות לפי סעיפים 144ב ו- 2144 לחוק העונשין, קיים אינטרס ציבורי בפתיחה בחקירה גם בעבירות אלו.

9. מובן כי יש מקום לשקול לפתוח בחקירה גם עת עולה חשד לביצוע עבירות ספורט אחרות שלא הוזכרו בסעיף זה. ההחלטה לגביהן תתקבל בכל מקרה לפי נסיבותיו.

10. ככלל, במקרים בהם קיים קושי לחקור/להעמיד לדין קבוצה גדולה של עבריינים לכאורה, יש לנסות להתמקד בעבריינים המרכזיים – אלו שהסיתו לביצוע העבירה, "ניצחו" על ביצועה, וכיו"ב. עם זאת, גם אם אלה לא נחקרו מכל סיבה שהיא, כגון בגין הקושי לאתרם, אין מניעה להעמיד לדין אחרים שהשתתפו בביצוע העבירה.

מדיניות העמדה לדין:

11. ככלל, נמצא כי קיימת תשתית ראייתית מספקת נגד אדם לצורך העמדתו לדין בגין העבירות המפורטות לעיל או בעבירות ספורט אחרות, יוגש כתב אישום. זאת, בשל קיומו של אינטרס ציבורי מוגבר בענישה והרתעה מפני ביצוען של עבירות אלו. עם זאת, אין בכך כדי לשלול התחשבות בשיקולים אישיים משמעותיים העשויים להוביל להחלטה על "הסדר מותנה" או גניזת התיק מחוסר ענין לציבור.

12. התקיימו הנסיבות המפורטות להלן, נגב האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין:

- א. **עבירות חוזרות ונשנות** – כאשר מדובר בחשוד אשר ביצע עבירות דומות בעבר או כאשר קיים חשש ממשי שהחשוד צפוי לבצע עבירות דומות בעתיד ;
- ב. **השתייכות לקבוצת אוהדים מסוימת הנוקטת בפעילות אלימה, מסיתה ופרועה** – כאשר מהראיות עולה בבירור כי החשוד שייך לקבוצת אוהדים מסוימת, שחבריה מאופיינים בהתנהלות אלימה, מסיתה ופרועה, וזאת אף אם לא ניתן לשייך את החשוד הספציפי הזה לביצוע עבירות שבוצעו בעבר ע"י חברי קבוצה זו ;
- ג. **התארגנות ותכנון מוקדם** – כאשר קיימות אינדיקציות לכך שלעבירה קדמו התארגנות ותכנון מראש, במקרים המתאימים תישקל העמדתם לדין גם של צדדים לעבירה, אף אם לא ביצעו אותה באופן ישיר, וזאת בהתאם לדיני השותפות הכלליים ;
- ד. **עידוד או הובלה של ביצוע העבירה** – ככל שהחשוד שימש כגורם היוזם והמוביל למעשי עבירה שבוצעו על ידי קבוצת אנשים יגבר האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין ;
- ה. **הפרה של צווי הרחקה / הגבלה** – ככל שהעבירה בוצעה תוך הפרה של צו הרחקה / הגבלה (ובכלל זאת הפרה של חובת התייצבות בתחנת משטרה בזמן אירוע הספורט) יגבר האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין ;
- ו. **סיכול או שיבוש מהלך המשחק** – ככל שהחשוד ביצע את העבירה באופן שגרם או עשוי היה לגרום לשיבוש משמעותי של מהלך אירוע הספורט או למניעת קיומו יגבר האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין. כך למשל, במקרה שבו מושלכים לשדה המשחק אבוקות או רימוני עשן המשבשים את הפעילות הספורטיבית.
- ז. **עבר פלילי בעבירות אלימות או עבירות רלוונטיות אחרות** – כאשר לחשוד עבר פלילי הכולל עבירות אלימות אחרות, אף אם אלה אינן קשורות לאירועי ספורט, או עבירות רלוונטיות אחרות ;

עבירות המתבצעות על רקע ובסמוך לאירוע הספורט :

13. על אף שבדרך כלל קיים קשר בזמן ובמקום בין אירוע הספורט עצמו לעבירת הספורט, עבירה שכזו עשויה להתרחש על פי החוק גם כאשר קיים ריחוק מסוים בזמן ובמקום בין

ביצוע העבירה לאירוע הספורט³. כך למשל, כאשר אוהדי קבוצה א' מתכננים לפגוע באוהדי קבוצה ב' בתחנות אוטובוס בדרך לאירוע הספורט או בנקודות מפגש ידועות של אוהדי הקבוצה (כדוגמת מגרשי אימונים או מקומות בילוי המשויכים לאוהדי הקבוצה), וזאת אף במועד שבו לא מתקיים אירוע ספורט כלל.

14. במקרים אלו ייבחן הקשר בין ביצוע העבירה לאירוע הספורט על פי הרקע והנסיבות הקונקרטיות של האירוע, וככל שתמצא תשתית ראייתית המצביעה על קשר כאמור, תישקל העמדה לדין בהתאם לסעיפי החיקוק המחמירים של חוק איסור אלימות בספורט.

15. אשר למקרים בהם לא חל חוק איסור אלימות בספורט, הרי שאם מדובר בעבירות הקשורות לספורט, והרציונל המחמיר העומד ביסוד חוק איסור אלימות בספורט חל גם לגביהם, יש לחקור ולהעמיד לדין לפי החיקוק הרלוונטי, ולפעול ברוח הנחיה זו, בחומרה המתחייבת, ובשינויים המחויבים.

מדיניות ענישה:

16. עמדת התביעה היא שבשל חומרתן של עבירות ספורט, השלכותיהן הקשות על קהלים נרחבים, הפגיעה הכרוכה בהן בערכים ספורטיביים, והאינטרס הציבורי בהרתעה ומיגור של עבירות אלו, נקודת המוצא העונשית בעבירות אלו (ובעיקר אלו המפורטות בסעיף 8 לעיל) מצדיקה ואף מחייבת ענישה מחמירה והרתעתית. עמד על כך בית המשפט העליון בקובעו:

"מעשי אלימות במגרשי הכדורגל הפכו לתופעה שכיחה והם מחייבים ענישה הולמת והרתעתית. השופט המלומד סמך את גזרי דינו בעיקר על תסקירי שירות המבחן וגם לפנינו היו תסקירים משלימים. אין אנו מתעלמים מהאמור בהם ומשאר טענות הסניגורים, אך יש לבחון בענייננו את העונש לא רק מנקודת המבט של המשיבים אלא גם מנקודת המבט של אינטרס הציבור. **ידעו נא הצופים במגרשי הכדורגל שחלילה להם לנקוט באלימות במהלך המשחק, ומי שנוקט באלימות - לא כל שכן באלימות קשה כמו במקרה הנוכחי, דינו, כרגיל, לרצות עונש של מאסר בפועל.**"⁴

(ההדגשה אינה במקור)

17. לאור האמור, וככלל, נעברה עבירת אלימות מהסוגים המפורטים בסעיף 8 לעיל (כדוגמת תקיפה ועבירות נשק), ובפרט בנסיבות המפורטות בסעיף 12 לעיל, תעתור התביעה לעונש שיכלול רכיב של מאסר בפועל⁵, ובכלל זאת, במקרים המתאימים, מאסר שירוצה בעבודות

³ ראה לעניין זה, סעיף 1 לחוק, על פיו: "עבירה הקשורה לספורט" – עבירה מן העבירות המפורטות בתוספת הראשונה, וכן ניסיון, שידול או סיוע לעבור עבירה כאמור, שנעברה בקשר לאירוע ספורט, במהלך אירוע ספורט או בסמוך לו, או כאשר מבצע העבירה או מי שהעבירה נעברה כלפיו היה בדרכו לאירוע ספורט או ממנו";

⁴ ע"פ 3335/01 מדינת ישראל נ' אבי לוי (פורסם בנבו, 12.9.2001).

⁵ ראו לעניין זה ע"פ 2814/18 ניב מנור ואח' נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) (27.2.2019), שם נכתב גם בפסקה 29 לפסק הדין: "דברים דומים נכתבו גם בהנחיית פרקליט המדינה, אשר חיווה דעתו כי נוכח התגברותה של תופעת האלימות

שירות. בוצעה עבירה שאינה עבירת אלימות ממש, כמפורט בסעיף 8 לעיל (כדוגמת איסור כניסה לשדה המגרש), תעתור התביעה לעונש הולם הנותן ביטוי לחומרת המעשה, הנובעת מכך שמדובר בעבירה אשר בוצעה בקשר עם אירוע ספורט. בעבירות של התבטאות גזענית, תשקול התביעה לעתור למאסר בפועל, בהתאם לחומרת ההתבטאות.

18. ככלל, בשל אופיין של עבירות הספורט, והחשש המובנה לעתים מפני הישנותן, תעתור התביעה גם לענישה מרתיעה וצופה פני עתיד של מאסר על תנאי, וככלל גם להרחקה מאירועי ספורט לתקופה מוגדרת, לצד כל עונש אחר נוסף, כפי שימצא לנכון.

19. במקרים המתאימים לכך, תשקול התביעה לעתור גם לעונש של קנס או פיצוי לנפגעי העבירה.

20. אין באמור לעיל כדי למנוע מתובע לעתור לכל עונש אחר שבדין, כפי שימצא לנכון בהתאם לנסיבות העניין.

צווי הרחקה או הגבלה:

21. חוק איסור אלימות בספורט מאפשר להטיל על אדם צו הרחקה או הגבלה מאירועי ספורט שונים על ידי החלטה של בית משפט או קצין משטרה.⁶ איסור ההרחקה רצוי שיכלול גם חובת התייצבות בתחנת משטרה בזמן קיומו של אירוע הספורט.

22. צו הרחקה/ הגבלה יכול שיינתן במסגרת הליך פלילי הכולל העמדה לדין והגשת כתב אישום, ויכול שיינתן במסגרת הליך נפרד העומד בפני עצמו (ללא הגשת כתב אישום).⁷

23. במקרים בהם צו ההרחקה / הגבלה ניתן לבדו (ללא הגשת כתב אישום), והוא הופר על ידי המורחק, כך שבהימצאו במקום אירוע הספורט בניגוד לצו הרחקה / הגבלה הוא ביצע עבירת ספורט נוספת – תישקל העמדה לדין של המפר הן בגין העבירה הנוספת, הן בגין העבירה המקורית בגינה ניתן צו ההרחקה / ההגבלה מלכתחילה והן בגין עבירה של הפרת הוראה חוקית לפי סעיף 287 לחוק העונשין.

24. ככל שצו ההרחקה ניתן במקביל להגשת כתב אישום, והנאשם הפר את הצו כך שבהימצאו במקום אירוע ספורט בניגוד לצו ההרחקה הוא ביצע עבירת ספורט נוספת – תישקל העמדת הנאשם לדין הן בגין העבירה הנוספת והן בגין עבירה של הפרת הוראה חוקית לפי סעיף 287 לחוק העונשין, וזאת במקביל להליך הפלילי שכבר מתנהל נגדו בגין העבירה המקורית שבשלה ניתן לו צו ההרחקה.

בספורט יש לעתור לענישה ההולמת את חומרת המעשים, הן ביחס לעבירות לפי חוק איסור אלימות בספורט, הן באשר לעבירות 'רגילות' המבוצעות בזיקה לאירועי ספורט (ראו: 'מדיניות האכיפה בעבירות אלימות באירועי ספורט' הנחיות פרקליט המדינה 2.36 התשע"ח). תפיסה זו מקובלת עלי.

⁶ צו הרחקה המוצא על ידי קצין משטרה יכול שיינתן גם ללא הליך שיפוטי כלל, אך, הוא מוגבל ל-30 ימים בלבד.
⁷ יודגש כי החוק מבחין בין מתן צו הרחקה / הגבלה לפני הרשעה ולאחריה לעניין פרק הזמן המקסימאלי להרחקה. סעיף 18 לחוק (טרם הרשעה) מאפשר הרחקה לשלוש שנים לכל היותר, לעומת זאת סעיף 19 לחוק (לאחר הרשעה) מאפשר הרחקה לחמש שנים לכל היותר.

25. במקרים בהם התבקש צו הגבלה / הרחקה במקביל להגשת כתב אישום כנגד הנאשם, וככל שהנאשם הורשע – לא תראה התביעה בצו ההרחקה שניתן כעונש שהוטל על הנאשם וזאת לאור היות הצווים האמורים בעלי תכלית מניעתית בעיקרה ולא עונשית.⁸

תחולת חוק איסור אלימות בספורט על אירועי ספורט שהתרחשו מחוץ למדינת ישראל:

26. בהתייחסו לשאלת תחולת החוק על עבירות ספורט שנעשו על ידי אוהדים ישראלים במסגרת אירועי ספורט שהתקיימו מחוץ לישראל, קבע בית המשפט העליון, בין היתר, את הדברים הבאים:

”לנוכח התכלית המניעתית של סעיפים 17-18 לחוק, אני סבורה שפרשנותו של המונח ”אירוע ספורט” בהם אינה מוגבלת לאירוע שהתקיים רק בישראל. הדגש הוא, אפוא, על ההתנהגות שעשויה ללמד על חשש לאלימות בעתיד, ולא על המיקום שבו התרחשה התנהגות זו. הגבלת נקודת הייחוס לצורך הוצאת צווי הרחקה אך לאירועי ספורט בישראל בלבד מחטיאה לתכלית שלשמה ניתן הצו – אקט מניעתי שנועד לאתר את אותם מתפרעים בכוח במגרשי הספורט ולמנוע מהם לעשות כן.”⁹

27. לאור האמור, בנסיבות המתאימות, ניתן יהיה להוציא צווי הרחקה גם בגין עבירות ספורט שבוצעו באירוע ספורט אשר התקיים מחוץ למדינת ישראל.

28. אשר לשאלה אם יש מקום להעמיד לדין פלילי בגין עבירה שבוצעה מחוץ לישראל, יחולו הכללים הרגילים החלים במשפט פלילי עת נשקלת העמדה לדין בגין ”עבירת חוץ”.

29. יחד עם זאת, יש לציין כי על פי רוב, מנקודת מבטה של המדינה בה בוצעה העבירה, העברייניו הנו עובר אורח זמני, והנטייה הטבעית של רשויות האכיפה תהיה לגרשו או לאפשר לו לצאת חזרה לארצו חרף ביצוע העבירה, ואף כשמדובר במעשים חמורים ופוגעניים (על רקע אירועי ספורט). לפיכך, יש לשקלל נתון זה בין מכלול שיקולי פתיחה בחקירה והעמדה לדין, תוך הפעלת הסמכות השירותית של מדינת ישראל על עבירות חוץ שבוצעו בקשר לאירוע ספורט, וזאת במקרים המתאימים בלבד, בהתאם לאמור בהנחיה זו ובכפוף לכל דין.

טענות ל”אכיפה בררנית”:

30. עבירות ספורט מתבצעות לעתים על ידי גורמים שונים ורבים כדוגמת קבוצת אוהדים גדולה המשמשת כ”מקהלה” לקריאות גזעניות או כאשר קבוצה גדולה משליכה חפצים למגרש.

⁸ בש”פ 7317/15 מאיר קדוש נ’ מדינת ישראל (פורסם בנבו, 7.2.2016).
⁹ שם, בפסקה 39.

31. בשל כך, אירועים אלו כרוכים לעתים בקושי אכיפתי אינהרנטי, שכן לעתים קיים קושי באיתור, פתיחה בחקירה ומיצוי הדין נגד כלל המעורבים שהיו חלק מאותה "חבורה" (למשל, בגין מחסור בכוח אדם אכיפתי, קיים לעתים קושי באיתור וביסוס תשתית ראייתית נגד כלל המעורבים במעשה העבירה וכדומה).

32. בית המשפט העליון הכיר בכך שבמקרים בהם יש קושי אינהרנטי באכיפה נגד כלל מבצעי עבירה, לאור נסיבות ביצוע העבירה ומאפייניה, לא תתקבל טענה של אכיפה בררנית מצד אלו שהועמדו לדין בגין עבירות אלו. ראה בהקשר זה, ובשינויים המתחייבים:

"ההלכות אליהן מפנים העותרים - ובייחוד הילכת בר לב והילכת גנור - אינן קובעות כי התביעה חייבת להעמיד לדין את כל המשתתפים בעבירה רבת משתתפים וכי אין לה לתביעה שיקול דעת בעניין זה. כל שנאמר בהן הוא כי ככלל על התביעה להימנע מאכיפה חלקית על מנת שלא לפגוע בעקרון השוויון. ואולם מקום שקיימים שיקולים עניינים להבחנה בין המשתתפים, ממילא אין המדובר בהבחנה אסורה"¹⁰.

וכן:

"אכיפה בררנית (באנגלית: selective enforcement) אינה היפוך של אכיפה מלאה. לעתים קרובות אין אכיפה מלאה, ומבחינה מעשית אף לא יכולה להיות אכיפה מלאה, של חוק או תקנות. אכיפה חלקית אינה בהכרח אכיפה פסולה. כך גם אכיפה מדגמית, שהרי המדינה אינה יכולה להקצות אלא משאבים מוגבלים לאכיפת החוק... לכן רק טבעי וראוי הדבר שהמדינה ורשויות אחרות יקבעו לעצמן מדיניות, ובמידת הצורך והאפשר גם הנחיות כתובות, שיקבעו סדר עדיפות לאכיפת החוק... אם הן עומדות במבחנים אלה, אכיפת החוק על-פי מדיניות או הנחיות כאלה אינה אכיפה פסולה. אכיפה כזאת, אף שהיא אכיפה חלקית, אינה אכיפה בררנית."¹¹

33. על כן, אין מניעה להעמיד לדין חשוד מסוים לגביו קמה תשתית ראייתית לביצוע העבירה, גם במקרים בהם נסיבות העניין, כמתואר בסעיף 29 לעיל, הובילו למצב בו לא ננקטו הליכים נגד כלל המעורבים בעבירת ספורט, ולא יראו בכך "אכיפה בררנית".

34. מקל וחומר, במקרה שבו הועמד לדין אדם אשר היווה את "הרוח החיה" והגורם הדומיננטי בביצוע העבירה, אף אם זו נעברה לכאורה גם על ידי אנשים נוספים, ואלה לא

¹⁰ דנ"פ 5189/05 איילון חברה לביטוח בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (פורסם בנבו, 20.4.2006).

¹¹ בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש-עיריית באר-שבע, פ"ד נג (3) 289 (1999).

הועמדו לדין, לא ייחשב הדבר כאכיפה בררנית. זאת, בשל מעמדו של החשוד ויכולתו להשפיע על ביצוע / אי ביצוע העבירה, כמו גם על מידת החומרה בה היא מתבצעת (כך למשל לגבי אוהדים המשמשים כ"מנצחים" לקריאות גזעניות ומעודדים קריאות אלו).

אישור להגשת כתב אישום – קריאות גזעניות:

35. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה¹² קובעת כי הגשת כתב אישום בגין עבירה לפי ס' 2א11 בחוק הבטיחות במקומות ציבוריים, תשכ"ג-1962¹³ המעגנת את עבירת "איסור קריאות גזעניות" דורשת את אישורו או הסכמתו של היועץ המשפטי לממשלה. כיום סעיף זה בוטל והוחלף בסעיף 15 לחוק איסור אלימות בספורט שכותרתו "איסור התבטאות גזענית".

36. על אף מיקומו השונה של הסעיף בספר החוקים נראה שהרציונליים אשר בשלם נדרש אישור היועץ עומדים בעינם ועל כן – טרם הגשת כתב אישום בגין עבירה לפי סעיף 15 לחוק איסור אלימות בספורט נדרש אישורו של היועץ המשפטי לממשלה. סמכות זו הואצלה למשנה לפרקליט המדינה – תפקידים מיוחדים.

מעקב ובקרה:

37. לשם מעקב ובקרה אודות אפקטיביות האכיפה וטיוב הטיפול בעבירות אלימות בספורט ימונה רפרט לענייני אלימות בספורט בכל פרקליטות מחוז.

¹² הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, אישור מוקדם להגשת כתב אישום, 4.1004.
¹³ נוסח הסעיף שבוטל: "הקורא קריאות גזעניות במהלך אירוע ספורט, דינו - מאסר שנה אחת; בסעיף זה, "קריאות גזעניות" - קריאה חוזרת ונשנית של מילים, צלילים או נהמות, יחד עם אחר או במקלה, שיש בהם משום איום, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות, אלימות או גרימת מדנים כלפי אדם, ציבור או חלקים של האוכלוסיה, והכל בשל צבע או השתייכות לגזע, לדת או למוצא לאומי-אתני".